

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การประเมินผลจดหมายข่าวประชาทรศน์ ของคณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบ Simple Random Sampling จากรายชื่อผู้อ่านจดหมายข่าวประชาทรศน์ เนื่องจากลักษณะการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เลือกศึกษา กลุ่มผู้อ่านที่อยู่ทั้งในพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร และเขตจังหวัดอื่น ๆ ทั่วประเทศ ผู้วิจัยไม่สะดวกในการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ (Mail Questionnaire) ผู้อ่านจำนวน 600 คน โดยกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลประมาณ 1 เดือน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่กลับคืนมาจากผู้อ่าน จำนวน 254 คน หลังจากที่ได้ตรวจสอบแบบสอบถามที่ได้รับมาแล้ว ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์จำนวน 250 คน ตามที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นสื่อมวลชน จำนวน 85 คน ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชน จำนวน 59 คน อาจารย์ นักวิชาการ จำนวน 89 คน และมีอาชีพอื่น ๆ จำนวน 17 คน

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การแจกแจงความถี่โดยเสนอเป็นตารางแสดงจำนวน ร้อยละ เพื่ออธิบายถึงลักษณะทั่วไปของกลุ่มผู้อ่าน ความคิดเห็นและความต้องการต่อรูปแบบของจดหมายข่าว ความคิดเห็นและความต้องการต่อเนื้อหาในจดหมายข่าว พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ข่าวสารด้านงานพัฒนา ตลอดจนการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ และการทดสอบสมมติฐานในการวิจัย ทำโดยการหาค่าความแตกต่างระหว่างการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ ระหว่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ด้วยวิธีการ

วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (ANOVA) ใช้ค่าสถิติแบบ F-Test ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้อ่าน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและความต้องการของผู้อ่านต่อรูปแบบจดหมายข่าวประชาการรณ์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและความต้องการของผู้อ่านต่อเนื้อหาในจดหมายข่าวประชาการรณ์

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ข่าวสารด้านงานพัฒนา

ตอนที่ 5 การนำเนื้อหาในจดหมายข่าวประชาการรณ์ไปใช้ประโยชน์ของผู้อ่าน

ตอนที่ 6 ทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้อ่าน

ผลการศึกษา พบว่า ผู้อ่านที่ทำการศึกษาในครั้งนี้เป็นเพศชาย และเพศหญิงในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 33 ปี โดยส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 21-40 ปี ผู้อ่านเกือบทั้งหมดมีระดับการศึกษาในชั้นปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และมีระดับการศึกษาในชั้นสูงกว่าปริญญาตรีเป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกัน โดยมีอาชีพอาจารย์นักวิชาการมากเป็นจำนวนใกล้เคียงกับอาชีพสื่อมวลชน รองลงมา คืออาชีพผู้ปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชน และอื่น ๆ ซึ่งมีระดับรายได้อยู่ในช่วง 6,001-20,000 บาทเป็นส่วนใหญ่

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและความต้องการของผู้อ่านต่อรูปแบบของ

จดหมายข่าวประชาสัมพันธ์

ผลการศึกษา พบว่า ผู้อ่านส่วนใหญ่เคยอ่านจดหมายข่าว กป.อพช. มาก่อนการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเป็นจดหมายข่าวประชาสัมพันธ์ และมากกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ที่เคยอ่านจดหมายข่าว กป.อพช. มาก่อน เคยอ่านแบบ อ่านบ้าง ไม่อ่านบ้าง และอ่านเกือบทุกฉบับ โดยที่ผู้อ่านเห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงเป็นจดหมายข่าวประชาสัมพันธ์

สำหรับสาเหตุในการอ่านจดหมายข่าวประชาสัมพันธ์นั้น เป็นเพราะผู้อ่านได้รับจดหมายข่าวผ่านทางหน่วยงานตนเองมากที่สุด

ความคิดเห็นต่อขนาดรูปเล่มนั้น ผู้อ่านส่วนใหญ่ เห็นว่า จดหมายข่าวประชาสัมพันธ์มีขนาดรูปเล่มเหมาะสมดีแล้ว ส่วนขนาดตัวอักษรนั้น ผู้อ่านมากกว่าครึ่งหนึ่งเห็นว่า ขนาดตัวอักษรในจดหมายข่าวประชาสัมพันธ์เหมาะสมดีแล้ว

ผู้อ่านประมาณครึ่งหนึ่งเห็นว่า ลักษณะการจัดรูปเล่มของจดหมายข่าวประชาสัมพันธ์เหมาะสมพอใช้

เกือบครึ่งหนึ่งของผู้อ่าน เห็นว่า ปริมาณภาพประกอบในจดหมายข่าวประชาสัมพันธ์มีปริมาณค่อนข้างน้อย

อาจกล่าวได้ว่า ผู้อ่านมีความคิดเห็นต่อรูปแบบโดยรวมของจดหมายข่าวประชาสัมพันธ์จัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อขนาดรูปเล่มที่เหมาะสม ขนาดตัวอักษรที่เหมาะสม ลักษณะการจัดรูปเล่มที่เหมาะสม ตลอดจนปริมาณภาพประกอบที่เหมาะสม จัดอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อพิจารณาถึงความต้องการจำนวนหน้าของจดหมายข่าวประชา-
 ทรทัศน์ พบว่า กลุ่มผู้อ่านมากกว่าครึ่งหนึ่งต้องการให้จดหมายข่าวประชาทรทัศน์
 มีจำนวนหน้า 8 หน้า และ 10 หน้า เป็นจำนวนที่ใกล้เคียงกัน

สำหรับความต้องการระยะเวลาในการเผยแพร่จดหมายข่าวประชา-
 ทรทัศน์ ส่วนใหญ่เกือบครึ่งหนึ่งของผู้อ่านต้องการให้จดหมายข่าวประชาทรทัศน์
 มีกำหนดระยะเวลาในการเผยแพร่เป็นรายเดือน รองลงมาเป็นจำนวนใกล้เคียง-
 เคียงกัน คือ ต้องการให้จดหมายข่าวประชาทรทัศน์มีกำหนดระยะเวลาในการ
 เผยแพร่เป็นรายปักษ์

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและความต้องการของผู้อ่านต่อเนื้อหาในจด-
 หมายข่าวประชาทรทัศน์

ผลการศึกษา พบว่า เกือบครึ่งหนึ่งของผู้อ่านเห็นว่าเนื้อหาใน
 จดหมายข่าวประชาทรทัศน์ มีความน่าสนใจปานกลางมากที่สุด

ส่วนความคิดเห็นต่อปริมาณเนื้อหาในจดหมายข่าวประชาทรทัศน์ ผู้-
 อ่านมากกว่าครึ่งหนึ่งเห็นว่าจดหมายข่าวประชาทรทัศน์มีปริมาณเนื้อหาที่เหมาะสม
 ปานกลาง

เกือบครึ่งหนึ่งของผู้อ่านเห็นว่า สำนวนภาษาในจดหมายข่าวประชา-
 ทรทัศน์มีความเข้าใจง่าย ชัดเจนปานกลางเป็นอันดับหนึ่ง และเกือบครึ่งหนึ่ง
 ของผู้อ่าน เห็นว่าสำนวนภาษาในจดหมายข่าวประชาทรทัศน์มีความเข้าใจง่าย
 ชัดเจนมากเป็นอันดับสอง

สำหรับ ความคิดเห็นต่อความน่าเชื่อถือของเนื้อหาในจดหมายข่าว
 ประชาทรทัศน์นั้น มีผู้อ่านมากกว่าครึ่งหนึ่ง เห็นว่าเนื้อหาในจดหมายข่าวประชา-

ชาตวรรษมีความน่าเชื่อถือปานกลางเป็นอันดับหนึ่ง และผู้อ่านอีกหนึ่งในสามของทั้งหมดเห็นว่า มีความน่าเชื่อถือมากเป็นอันดับรองลงมา

เมื่อพิจารณาถึงความคิดเห็นต่อเนื้อหาในจดหมายข่าวประชาตวรรษ โดยรวม กล่าวได้ว่า ผู้อ่านเห็นว่าเนื้อหาในจดหมายข่าวประชาตวรรษโดยรวม จัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อ ความน่าสนใจของเนื้อหา ปริมาณเนื้อหาที่เหมาะสม ส่วนวนภาษาที่เข้าใจง่ายและความน่าเชื่อถือของเนื้อหา จัดอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด

สำหรับคอลัมน์ที่ชอบมากที่สุด ในจดหมายข่าวประชาตวรรษ พบว่า ผู้อ่านชอบคอลัมน์บทความประจำฉบับมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสอง คือ คอลัมน์ข่าวหน้า 1 และอันดับสาม คือ บทสัมภาษณ์ แต่เมื่อพิจารณาถึงความคิดเห็นต่อคอลัมน์ต่าง ๆ ในจดหมายข่าวประชาตวรรษ พบว่า ผู้อ่านเห็นว่าในคอลัมน์ข่าวหน้า 1 อยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองคือ คอลัมน์บทความประจำฉบับ อันดับสาม คือ คอลัมน์บทสัมภาษณ์ นอกนั้น คือ คอลัมน์ปฏิทินข่าว คอลัมน์ข่าวย่อยและคอลัมน์ทักทาย จัดอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

สรุปได้ว่า ความคิดเห็นต่อเนื้อหาในคอลัมน์ต่าง ๆ ของจดหมายข่าวประชาตวรรษ มีค่าเฉลี่ยรวม จัดอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นต่อรูปแบบของจดหมายข่าวประชาตวรรษโดยรวม ที่จัดอยู่ในระดับเดียวกัน

สำหรับความต้องการต่อเนื้อหาที่เน้นเฉพาะเรื่องในจดหมายข่าวประชาตวรรษ ตามที่ต้องการมากที่สุด 3 เรื่องนั้น พบว่า ผู้อ่านต้องการให้เนื้อหาในจดหมายข่าวประชาตวรรษเน้น เรื่องการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนกลุ่มต่าง ๆ มากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสอง คือ ต้องการให้เน้น เรื่องการประเมินผลการดำเนินงานพัฒนา และอันดับสาม คือ ต้องการให้เน้น เรื่องการสรุปผล

การอภิปรายด้านงานพัฒนา

ในด้านความต้องการต่อสิ่งที่ควรปรับปรุงในจดหมายข่าวประชาทรศน์ จะเห็นได้ว่า สิ่งที่มีผู้อ่านมากกว่าครึ่งหนึ่ง ต้องการให้ปรับปรุงในจดหมายข่าวประชาทรศน์ คือ เพิ่มข้อมูลจริงที่เจาะลึก และเพิ่มความทันต่อเหตุการณ์มากที่สุดเป็นจำนวนที่เท่ากัน อันดับสอง คือ เน้นการติดตามข่าวงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อันดับสาม คือ เพิ่มการสรุปผลด้านดีด้านเสียของงานพัฒนา นอกนั้น คือ เพิ่มข้อมูลเชิงวิชาการ เพิ่มคอลัมน์ให้หลากหลายยิ่งขึ้น ลดบทความเชิงความคิดเห็น ฯลฯ

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ข่าวสารด้านงานพัฒนา

4.1 สื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจอื่น ๆ นอกเหนือจากจดหมายข่าวประชาทรศน์

ผลการศึกษา พบว่า ผู้อ่าน อ่านสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจอื่น ๆ ที่เผยแพร่ข่าวสารด้านงานพัฒนานอกเหนือจากจดหมายข่าวประชาทรศน์ โดยมีการอ่านบ้างไม่อ่านบ้างมากเป็นอันดับหนึ่ง

4.2 หนังสือพิมพ์รายวัน

ผลการศึกษา พบว่า ผู้อ่านอ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาจากหนังสือพิมพ์รายวัน โดยมีการอ่านบ่อยครั้งมากที่สุด ซึ่งผู้อ่านมากกว่าครึ่งหนึ่งอ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาจากคอลัมน์ข่าว วิเคราะห์ข่าว โดยมีการอ่านบ่อยครั้งมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสอง คือ อ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาจากคอลัมน์บทความ บทวิจารณ์ และอันดับสาม คือ อ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาจากคอลัมน์สารคดี เกร็ดความรู้

เมื่อพิจารณาถึงความบ่อยครั้งในการอ่านข่าวสารด้านงานพัฒนา จากคอลัมน์ต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน จะเห็นได้ว่า ผู้อ่านอ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาในหนังสือพิมพ์รายวันจากคอลัมน์ข่าว วิเคราะห์ข่าวมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสอง คือ คอลัมน์บทความ บทวิจารณ์ อันดับสามคือคอลัมน์สารคดี เกร็ดความรู้ ซึ่งทั้ง 3 อันดับ จัดอยู่ในระดับปานกลาง

4.3 หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์

ผลการศึกษา พบว่า ผู้อ่านอ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาจากหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ โดยมีการอ่านบ่อยครั้งมากที่สุด และผู้อ่านมากกว่าครึ่งหนึ่ง อ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์จากคอลัมน์บทความ บทวิจารณ์ เป็นอันดับหนึ่ง

สำหรับความบ่อยครั้งในการอ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาของคอลัมน์ต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ พบว่า ผู้อ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์จากคอลัมน์บทความ บทวิจารณ์ จัดอยู่ในระดับบ่อยครั้งปานกลางมากเป็นอันดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม มีการอ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาจากคอลัมน์บทสัมภาษณ์ คอลัมน์ข่าวต่างประเทศ คอลัมน์การศึกษา สตรี วัฒนธรรม และคอลัมน์บทบรรณาธิการ จัดอยู่ในระดับบ่อยครั้งปานกลาง มากตามลำดับ

4.4 นิตยสารรายปักษ์หรือรายเดือน

ผลการศึกษา พบว่า ผู้อ่านอ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาจากนิตยสารรายปักษ์หรือรายเดือน โดยมีการอ่านบ้างไม่อ่านบ้างมากที่สุด รองลงมาคือ มีการอ่านนาน ๆ ครั้ง ซึ่งมีผู้อ่านเกือบครึ่งหนึ่ง อ่านคอลัมน์บทความ บทวิจารณ์ โดยมีการอ่านบ่อยครั้งมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสอง คือ คอลัมน์สารคดี เกร็ดความรู้ และอันดับสาม คือ คอลัมน์เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม โดยมีการอ่านบ่อยครั้งมากเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของความบ่อยครั้งในการอ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาจากคอลัมน์ต่าง ๆ ในนิตยสารรายปักษ์หรือรายเดือน จะเห็นว่า ผู้อ่านอ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาในนิตยสารรายปักษ์หรือรายเดือน จากคอลัมน์เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม จัดอยู่ในระดับบ่อยครั้งปานกลางเป็นอันดับหนึ่ง

สรุปว่า ความบ่อยครั้งในการอ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาจากคอลัมน์ต่าง ๆ ในนิตยสารรายปักษ์หรือรายเดือน โดยรวม จัดอยู่ในระดับบ่อยครั้งปานกลาง

ตอนที่ 5 การนำเสนอหาในจดหมายข่าวประชาทรทัศน์ใช้ประโยชน์ของผู้อ่าน

ผลการศึกษา พบว่า ผู้อ่านนำเสนอหาในจดหมายข่าวประชาทรทัศน์ไปใช้ประโยชน์ในด้านการเป็นช่องทางติดต่อกับองค์กรพัฒนาเอกชน อยู่ในระดับมากเป็นอันดับหนึ่ง อันดับสองคือในระดับปานกลาง โดยมีจำนวนใกล้เคียงกัน

การนำเสนอหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการเป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำงานนั้น อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด

เกือบครึ่งหนึ่งของผู้อ่านมี การนำเสนอหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการที่แนะ แก้ไขปัญหาในการทำงาน อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด

สำหรับในด้านการเพิ่มพูนความรู้ตนเอง เกือบครึ่งหนึ่งของผู้อ่านนำเสนอหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในระดับปานกลางเป็นอันดับหนึ่ง

การนำเสนอหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการทราบความ

คืบหน้าขององค์กรพัฒนาเอกชนนั้น อยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับหนึ่ง

เกือบครึ่งหนึ่งของผู้อ่าน มีการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการเป็นแนวทางวิเริมนโยบายงานพัฒนา อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด

ส่วนการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการพัฒนาความคิดตนเอง เกือบครึ่งหนึ่งของผู้อ่านนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ ในระดับปานกลางมากที่สุด

การนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการเน้นย้ำความรู้เดิมเพื่อตัดสใจก็เช่นกัน เกือบครึ่งหนึ่งของผู้อ่านนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ ในระดับปานกลางมากที่สุด

เกือบครึ่งหนึ่งของผู้อ่านนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการสนทนากับบุคคลอื่น ในระดับปานกลางมากที่สุด

สำหรับการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการเป็นตัวอย่งนำไปปฏิบัติจริง เกือบครึ่งหนึ่งของผู้อ่านมีการนำไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด

นอกจากนี้ ผู้อ่านนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการทราบข่าวงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลางเป็นอันดับหนึ่ง

เมื่อพิจารณาถึง ค่าเฉลี่ยรวมของการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ทุกด้าน พบว่า จัดอยู่ในระดับปานกลาง โดยที่การนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการเพิ่มพูนความรู้ จัดอยู่ในระดับปานกลาง

เป็นอันดับหนึ่ง อันดับสอง คือด้านการทราบความคืบหน้าขององค์การพัฒนาเอกชน จัดอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน นอกนั้น คือ ด้านการทราบข่าวสารงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านการพัฒนาความคิดตนเอง ด้านการสนทนากับบุคคลอื่น ด้านการเป็นช่องทางติดต่อกับองค์การพัฒนาเอกชน ด้านการเป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำงาน ด้านการเน้นย้ำความรู้เดิมเพื่อการตัดสินใจ ด้านการเป็นแนวทางริเริ่มนโยบายงานพัฒนา ด้านการชี้แนะแก้ไขปัญหาในการทำงาน และด้านการเป็นตัวอย่งนำไปปฏิบัติจริง จัดอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ

ตอนที่ 6 ทดสอบสมมติฐาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์โดยรวมทุกด้านของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยเมื่อทำการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยทีละคู่แบบ Scheffe พบว่า กลุ่มอาชีพอาจารย์ มีการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์โดยรวมทุกด้านมากกว่ากลุ่มอาชีพองค์การพัฒนาเอกชน

แต่เมื่อพิจารณาถึงการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์แต่ละด้าน พบว่า การนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์แต่ละด้านของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในด้านต่าง ๆ มีดังนี้

การนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการเพิ่มความรู้ เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ทีละคู่แล้ว พบว่า ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มอาชีพอาจารย์มีการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์มากกว่ากลุ่มอาชีพสื่อมวลชน

การนำเสนอหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการเป็นแนวทาง
ริเริ่มนโยบายงานพัฒนา พบว่า ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มอาชีพ
อาจารย์ มีการนำเสนอหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์มากกว่ากลุ่มอาชีพ
องค์กรพัฒนาเอกชน

สำหรับการนำเสนอหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการพัฒนา
ความคิดตนเอง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มอาชีพ 2
คู่ คือ กลุ่มอาชีพอาจารย์ มีการนำเสนอหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์มาก
กว่ากลุ่มอาชีพองค์กรพัฒนาเอกชน และกลุ่มอาชีพอาจารย์ก็มีการนำเสนอหาใน
จดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์มากกว่ากลุ่มอาชีพสื่อมวลชนอีกเช่นกัน

เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างการนำเสนอหาในจดหมายข่าวไปใช้
ประโยชน์ในด้านการเน้นย้ำความรู้เดิมเพื่อการตัดสินใจของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ
พบว่า ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ คือ กลุ่มอาชีพอาจารย์มีการนำเสนอหาใน
จดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์มากกว่ากลุ่มอาชีพองค์กรพัฒนาเอกชน

อภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นและความต้องการของผู้อ่านต่อรูปแบบ
จดหมายข่าวประชาทรทัศน์

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้อ่านมากกว่าครึ่งหนึ่งที่ศึกษาในครั้งนี เป็น
กลุ่มที่เคยอ่านจดหมายข่าว กป.อพช. มาก่อนที่ทางคณะกรรมการเผยแพร่และ
ส่งเสริมงานพัฒนา ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ผลิตจดหมายข่าวขึ้น จะมีนโยบายเปลี่ยน
แปลงรูปแบบมาเป็นจดหมายข่าวประชาทรทัศน์ กล่าวได้ว่า จดหมายข่าวประชา
ทรทัศน์เป็นสื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อเผยแพร่ข่าวสารด้านงานพัฒนาให้แก่กลุ่มผู้อ่านเดิม
อย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับที่ Adams (James Q. Adams, 1977 : 162-

167) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อเฉพาะกิจไว้ว่า สื่อเฉพาะกิจเป็นสื่อที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ การใช้สื่อเฉพาะกิจเป็นการให้ความรู้และข่าวสารที่เป็นเรื่องราวเฉพาะเรื่อง โดยมีกลุ่มเป้าหมาย (Target Audience) ที่กำหนดไว้แน่นอน

จากการที่ผู้อ่านเห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงรูปแบบมาเป็นจดหมายข่าวประชาสัมพันธ์อาจเป็นผลเนื่องมาจาก การเล็งเห็นความสำคัญในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์มากยิ่งขึ้น โดยที่จดหมายข่าว กป.อพช. นับเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเป็นวิชาการทั้งในแง่รูปแบบและเนื้อหา คือ มีการจัดพิมพ์โดยใช้กระดาษทรนีย์ว ขนาด A4 และเย็บเล่มตรงหัวกระดาษแบบง่าย ๆ ตลอดจนใช้สีเฉพาะหัวและท้ายหน้าแรกเท่านั้น สำหรับเนื้อหาจะเป็นลักษณะการสรุปข่าวคราวเหตุการณ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาในช่วงนั้นๆ โดยใช้สำนวนภาษาเชิงวิชาการ ดังนั้น การที่หน่วยงานผู้จัดทำได้กำหนดรูปแบบจดหมายข่าวประชาสัมพันธ์ให้มีลักษณะแตกต่างไปจากรูปแบบเดิม โดยลดความเป็นวิชาการลง มีการออกแบบรูปเล่มให้น่าอ่านยิ่งขึ้น และใช้ภาพประกอบเข้าช่วย ตลอดจนมีการจัดพิมพ์อย่างทันสมัยและเป็นระบบกว่า จึงน่าจะเป็นเพราะว่าแนวทางการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ในยุคปัจจุบัน ที่ผู้ผลิตเน้นถึงความสำคัญในการออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์มากขึ้น เพื่อให้มีความน่าสนใจ และน่าอ่าน ตลอดจนนำมาเป็นจุดขายได้มากยิ่งขึ้น

สำหรับความคิดเห็นต่อขนาดรูปเล่มและขนาดตัวอักษรนั้น ผู้อ่านเห็นว่ามีความเหมาะสมดีแล้ว แต่ก็มีผู้อ่านอีกจำนวนหนึ่งเห็นว่าขนาดตัวอักษรค่อนข้างเล็ก ทั้งนี้หากพิจารณาในด้านสมรรถนะทางสายตาของผู้่านที่มีอายุโดยเฉลี่ย 33 ปี เชื่อว่า การใช้ขนาดตัวอักษรค่อนข้างเล็กน่าจะเป็นปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยในเรื่อง รูปแบบของจดหมายข่าวที่เหมาะสมในการเผยแพร่ความรู้ เรื่องการพัฒนาท้องถิ่นแก่กำนัน/ผู้ใหญ่บ้านสตรี (นันทวัน ยันตะดิolk, 2532 : 29) ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีปัญหาเกี่ยวกับสายตาต้องให้แว่นสายตาในการอ่านหนังสือ โดยที่กลุ่มตัวอย่างมีอายุตั้งแต่ 32-53 ปี และได้

กล่าวว่า ในด้านขนาดของตัวหนังสือ กลุ่มตัวอย่างต้องการให้มีขนาดใหญ่ขึ้น เพราะผู้อ่านมีปัญหาเกี่ยวกับสายตา กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ เลย์จัดทำสิ่งพิมพ์ของกรมฯ โดยใช้ตัวหนังสือขนาดใหญ่ขึ้น (ประมาณ 1 ซม.) ซึ่งก็ทำให้ผู้อ่านได้รับความพอใจและอ่านได้สะดวกยิ่งขึ้น ดังนั้น การทำตามความปรารถนาของผู้อ่านในเรื่องขนาดตัวหนังสือ ก็น่าหยิบยกมาพิจารณากระทำให้ได้ต่อไป (นันทวัน ยันตะดิลก, 2532 : 47)

ผลการศึกษา พบว่า ความต้องการต่อจำนวนหน้าของจดหมายข่าว ประชากรรสนั้น ผู้อ่านต้องการให้จดหมายข่าวมีจำนวนหน้า 8 หน้า ซึ่งตรงกับจำนวนหน้าเดิมของจดหมายข่าวประชากรรสน์ และในด้านกำหนดระยะเวลาในการเผยแพร่ ผู้อ่านต้องการให้จดหมายข่าวมีกำหนดระยะเวลาในการเผยแพร่เป็นรายเดือน ซึ่งตรงกับกำหนดระยะเวลาเดิมอีกเช่นกัน ผลการศึกษา ส่วนนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ นันทวัน ยันตะดิลก (2532 : 43) ซึ่งพบว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้านสตรีกำหนดว่าจำนวนหน้าที่เหมาะสมคือ 3-8 หน้า และจำนวนหน้า 9 - 12 หน้าตามลำดับ และส่วนใหญ่เห็นว่ากำหนดออกจดหมายข่าวอย่างน้อยเดือนละ 1 ฉบับ โดยที่การศึกษาดังกล่าว เป็นไปเพื่อความเหมาะสมในการเผยแพร่ข่าวสารด้านการพัฒนาท้องถิ่น ให้กลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะในรูปของจดหมายข่าวเช่นเดียวกัน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นและความต้องการของผู้อ่านต่อเนื้อหาใน
จดหมายข่าวประชากรรสน์

ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของผู้อ่านต่อความน่าสนใจ ปริมาณเนื้อหา ส่วนวนภาษา และความน่าเชื่อถือของเนื้อหาในจดหมายข่าวประชากรรสน์มีความเห็นตรงกัน คือ ผู้อ่านเห็นว่าเนื้อหาในจดหมายข่าวประชากรรสน์ น่าสนใจปานกลาง ปริมาณเนื้อหาในจดหมายข่าวประชากรรสน์มีความเหมาะสมปานกลาง ส่วนวนภาษาในจดหมายข่าวประชากรรสน์มีความเข้าใจง่าย ชัดเจน

ปานกลาง และมีความน่าเชื่อถือของเนื้อหาในจดหมายข่าวประชาทรศน์อยู่ปานกลางเช่นกัน ดังนั้น ความคิดเห็นของผู้อ่านต่อเนื้อหาโดยรวมของจดหมายข่าวประชาทรศน์ จัดว่าดีปานกลางค่อนข้างมาก

อย่างไรก็ตาม เหตุผลที่ผู้อ่านไม่เห็นด้วยกับเนื้อหาในจดหมายข่าวประชาทรศน์ก็น่าจะหยิบยกมาพิจารณาด้วยเช่นกัน สำหรับความน่าสนใจของเนื้อหานั้น ผู้อ่านให้เหตุผลว่าไม่น่าสนใจเลย เพราะเป็นเรื่องที่อ่านพบในหนังสือพิมพ์แล้ว ทั้งนี้เนื่องจาก ข้อได้เปรียบของหนังสือพิมพ์ คือ มีการเสนอข่าวข้อเท็จจริงต่างๆ เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ ในขณะที่จดหมายข่าว ไม่สามารถเสนอข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์เช่นนั้น ส่งผลให้หนังสือพิมพ์มีการรายงานข่าวและการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในส่วนที่เกี่ยวกับงานพัฒนา เป็นไปอย่างเข้าถึงผู้อ่านได้รวดเร็วกว่า อย่างไรก็ตาม ข้อได้เปรียบของจดหมายข่าวซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจ ก็คือ สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ และให้ความรู้ข่าวสารที่เป็นเรื่องราวเฉพาะได้ดีกว่า นอกจากนี้มีผู้อ่านบางคนให้เหตุผลว่าปริมาณเนื้อหาในจดหมายข่าวประชาทรศน์ไม่เหมาะสมเลย เพราะมีเนื้อหาน้อยเกินไปในการให้รายละเอียดเพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงได้ และจากเหตุผลดังกล่าว ก็พบว่า สอดคล้องกับความต้องการต่อสิ่งที่ควรปรับปรุงในจดหมายข่าวประชาทรศน์ คือ ผู้อ่านต้องการให้เพิ่มข้อมูลจริงที่เจาะลึก และเพิ่มความทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งนับเป็นสิ่งที่ผู้จัดทำควรปรับปรุงตามความต้องการของผู้อ่านในโอกาสต่อไป

จากการที่ผู้อ่านชอบและเห็นว่าเนื้อหาในคอลัมน์ข่าวหน้า 1 และคอลัมน์บทความประจำฉบับมีเนื้อหาอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก ในขณะที่เห็นว่าเนื้อหาในคอลัมน์อื่น ๆ มีเนื้อหาปานกลางนั้น อาจเป็นผลมาจากการกำหนดรูปแบบ และเนื้อหาประจำฉบับ ทั้งในด้านสัดส่วนของคอลัมน์ ในด้านปริมาณเนื้อหา และในด้านภาพประกอบที่สร้างความน่าสนใจให้กับผู้อ่านได้มาก

กว่าคอลัมน์อื่น ๆ

สำหรับความต้องการต่อเนื้อหาที่เน้นเฉพาะเรื่อง ในจดหมายข่าว-
ประชาทรรศน์ ผลการศึกษา พบว่า ผู้อ่านต้องการให้เนื้อหาในจดหมายข่าว-
ประชาทรรศน์เน้นเรื่องการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนมากที่สุด รองลงมา
คือ ต้องการให้เน้นเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานพัฒนา เน้นเรื่องการ
สรุปผลการอภิปรายด้านการพัฒนา และเน้นเรื่องการแสดงความคิดเห็นต่องาน
พัฒนาตามลำดับ โดยที่เนื้อหาในจดหมายข่าวประชาทรรศน์ได้เน้นเรื่องการ
ประสานงานกันระหว่างองค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการและชาวบ้านในด้าน
ต่างๆ ไว้ในคอลัมน์ข่าวหน้า 1 คอลัมน์บทความประจำฉบับ และคอลัมน์ข่าวย่อย
ตลอดจนได้เน้นเรื่องการสรุปผลการอภิปรายด้านการพัฒนาไว้ในคอลัมน์ข่าวหน้า
1 และคอลัมน์บทความประจำฉบับอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เรื่องการประเมินผล-
งานพัฒนา ยังไม่เคยได้รับการนำเสนอมาก่อน จึงนับได้ว่าผลการศึกษาในส่วนนี้
ได้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการด้านข้อมูลข่าวสารที่แท้จริงอีกประการหนึ่งของ
ผู้อ่าน

ผลการศึกษา พบว่า สิ่งที่ผู้อ่านต้องการให้ปรับปรุงในจดหมายข่าว
ประชาทรรศน์มากที่สุดคือ เพิ่มข้อมูลจริงที่เจาะลึกและเพิ่มความทันต่อเหตุการณ์
รองลงมาคือ เน้นการติดตามข่าวงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพิ่มการสรุปผล
ด้านดีด้านเสียของงานพัฒนา เพิ่มข้อมูลเชิงวิชาการ เพิ่มคอลัมน์ที่หลากหลาย
ขึ้นลดบทความเชิงความคิดเห็น เพิ่มตัวอย่างประกอบและเพิ่มการอธิบายส่วน
ศัพท์ในการพัฒนา ตามลำดับ

จากการที่ผู้อ่านต้องการให้เพิ่มข้อมูลจริงที่เจาะลึก และเพิ่มความทัน
ต่อเหตุการณ์อาจเนื่องมาจาก กลุ่มผู้อ่านมีอาชีพที่จะเป็นต้องอาศัยข้อมูลมาอ้างอิง
หรือใช้ประโยชน์ในด้านการทำงาน มากกว่ากลุ่มที่มีอาชีพอื่น ๆ และในการที่
จะแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม นอกจากข้อมูลอย่างกว้าง ๆ เพื่อผู้อ่านในลักษณะ

มวลชน ที่สามารถหาอ่านได้จากหนังสือพิมพ์ หรือนิตยสารทั่วไปก็ต้องการได้รับ ข้อมูลจริงที่เจาะลึก หรือเจาะเฉพาะด้านจากจดหมายข่าว ซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เฉพาะกิจที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ โดยที่คุณสมบัติของสื่อเฉพาะกิจ ที่สำคัญประการหนึ่ง คือ สามารถบรรจุรายละเอียดได้ตามที่ผู้ส่งสารกำหนด และมีความคงทนถาวร สามารถเก็บไว้ค้นคว้า อ้างอิง และเผยแพร่ต่อไปยังผู้อื่นได้ (พีระ จิตรโสภณ, 2528 : 229)

อย่างไรก็ตาม ผู้อ่านต้องการให้เพิ่มความทันต่อเหตุการณ์ด้วย สอดคล้องกับที่ต้องการให้เพิ่มข้อมูลจริงที่เจาะลึก อันอาจเป็นผลมาจากการนำข้อมูลจริงที่เจาะลึกไปใช้ประโยชน์นั้น ก็ต้องการข้อมูลที่ค่อนข้างสดและทันสมัยพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งโลกปัจจุบันเป็นยุคที่มีการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว มีการใช้ข้อมูลในระบบการแข่งขันต่าง ๆ อย่างเข้มข้น ในขณะที่ทุกฝ่ายได้ใช้ความพยายามในการที่จะรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ มาสนับสนุนทัศนคติความคิดเห็นของตนให้เป็นที่ยอมรับในสังคม

สำหรับความต้องการให้มีการติดตามข่าวงานพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้น ก็อาจเกี่ยวโยงจากความต้องการให้เพิ่มข้อมูลจริงที่เจาะลึก และเพิ่มความทันต่อเหตุการณ์ โดยมีการติดตามข่าวสารข้อมูลโดยตลอด และในขณะเดียวกัน ความต้องการให้ติดตามข่าวงานพัฒนาอย่างต่อเนื่องนี้อาจเป็นความต้องการรับข่าวสารเพื่อตอบสนองความรู้สึกทางจิตใจ ตามที่ Katz and Others (Katz and Others, 1973) กล่าวไว้เกี่ยวกับความต้องการทางด้านจิตใจและสังคมของมนุษย์ในเรื่อง Connection ว่าลักษณะจุดประสงค์ของการติดต่อของบุคคลกับสิ่งภายนอก คือ

1. การติดต่อเพื่อรับทราบข่าวสารความรู้
2. การติดต่อเพื่อความพอใจ เพื่อประสบการณ์ทางอารมณ์
3. การติดต่อเพื่อความเชื่อถือ ความมั่นใจ ความมั่นคง และสถานภาพ

ภาพ

4. การติดต่อเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์

ส่วนความต้องการให้เพิ่มการสรุปผลด้านดีด้านเสียของงานพัฒนา กล่าวได้ว่าสอดคล้องกับความต้องการให้เนื้อหาในจดหมายข่าวประชาชนรศน์ เน้นเรื่องการประเมินผลงานพัฒนา ดังจะเห็นว่า ผู้อ่านต้องการให้นำเสนอภาพ โครงการพัฒนาหรืองานพัฒนาในลักษณะรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเน้นบทวนนโยบายที่ผ่านมาถึงความเป็นจริงแล้วสรุปผลตามนั้น

ผู้อ่านยังต้องการให้ปรับปรุงจดหมายข่าวประชาชนรศน์ ในแง่การ แสดงความคิดเห็นในบทความในเชิงลบต่อต้านใดด้านหนึ่งจนเกินไป ควรมีการ นำเสนอความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันทั้ง 2 ด้านควบคู่กันไป ตลอดจนต้องการให้ ลดการนำเสนอบทความที่แสดงความคิดเห็นอย่างรุนแรงลง ซึ่งเป็นไปตามหลักการนำเสนอสารใน 2 ลักษณะ คือ การเสนอสาร 2 ด้าน (Two-Sided Message) และการเสนอสารด้านเดียว (One-Sided Message) คือ การ เสนอข่าวสารด้านเดียว จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อผู้รับสารมีความคุ้นเคยกับผู้ส่งสาร เมื่อผู้รับสารไม่มีข้อโต้แย้ง (Counter-Arguments) เมื่อผู้ส่งสารมีความตั้งใจที่จะจริงจัง การเสนอข่าวสาร 2 ด้านจะได้ผลดีต่อเมื่อผู้รับสารไม่รู้ตัวว่า กำลังถูกชักชวน เมื่อความเห็นเดิมของผู้รับสารไม่เห็นพ้องด้วยกับผู้ส่งสาร เมื่อผู้รับสารมีข้อโต้แย้งกับข่าวสารนั้นอยู่แล้ว เมื่อผู้รับสารมีการศึกษารูจักเหตุผล และเมื่อผู้ส่งสารต้องการแสดงให้เห็นถึงการเสนอข่าวสารที่ตรงไปตรงมา และ ยุติธรรม อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพของการเสนอข่าวสารด้านเดียวหรือสอง ด้านนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์กับส่วนอื่น ๆ ของการสื่อสารนั้นด้วย

ดังนั้นในการนำเสนอบทความจึงน่าจะเสนอข่าวสาร 2 ด้าน ทั้งนี้ เพราะผู้อ่านมีการศึกษาในระดับสูงจึงต้องการใช้เหตุผลพิจารณา และตัดสินใจ ด้วยตนเอง

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ข่าวสารด้านงาน

พัฒนา

จากการศึกษาพบว่า ผู้อ่านเกือบทั้งหมดอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ข่าวสารด้านงานพัฒนา โดยส่วนใหญ่มีการอ่านบ่อยครั้ง ซึ่งสามารถอธิบายได้จากแรงผลักดันให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเลือกรับสื่อ อันเกิดจากปัจจัยพื้นฐาน 4 ประการ ดังที่ Merrill (John C. Merrill, 134-135) กล่าวไว้คือ

1. ความเหงา สื่อมวลชนเป็นเพื่อนแก้เหงาได้ดี เพราะไม่สร้างแรงกดดันในการสนทนา หรือทางสังคมแก่ผู้รับ

2. ความอยากรู้อยากเห็น มนุษย์ทุกคนอยากรู้อยากเห็น โดยเริ่มจากสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวที่สุดไปจนถึงสิ่งที่อยู่ห่างตัวเองมากที่สุดเป็นลำดับ ซึ่งสื่อมวลชนสามารถที่จะตอบสนองในสิ่งเหล่านี้ได้

3. ประโยชน์ใช้สอยของตนเอง (Self-Aggrandizement) มนุษย์ทุกคนจะเสาะแสวงหาและใช้ข่าวสารให้เป็นประโยชน์แก่ตัวเอง ทั้งในแง่ของการเสริมสร้างบารมี การช่วยให้ตนเองสะดวกสบาย หรือสนุกสนานบันเทิง ซึ่งสื่อมวลชนสามารถให้ในสิ่งเหล่านี้ได้ ซึ่ง Schramm (Wilbur Schramm, 1954 : 3-26) ได้ให้หลักทั่วไปอันเป็นเหตุผลของการเลือกว่า คนย่อมจะเลือกสื่อที่ใช้ความพยายามน้อยที่สุด (Least Effort) และได้ประโยชน์ตอบแทนที่ดีที่สุด (Promise of Reward)

4. ลักษณะเฉพาะของสื่อมวลชนทั่วไป ผู้รับข่าวสารแต่ละคนจะหันเข้าหาลักษณะเฉพาะบางอย่างจากสื่อที่จะสนองความต้องการ และทำให้ตนเองเกิดความพึงพอใจ

สำหรับความบ่อยครั้งในการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ที่เผยแพร่ข่าวสารด้านงานพัฒนา ดังที่ศึกษาพบว่า ผู้อ่านมีการอ่านหนังสือพิมพ์รายวันในระดับบ่อยครั้งปานกลางค่อนข้างมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือมีการอ่าน

หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ มีการอ่านสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจที่เผยแพร่ข่าวสารด้านงานพัฒนา นอกเหนือจากจดหมายข่าวประชาทรศน์ และมีการอ่านนิตยสารรายปักษ์หรือรายเดือน ในระดับบ่อขดรี้งปานกลางตามลำดับ โดยที่ผู้อ่านมีการอ่านสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ในระดับไม่เท่ากันนั้น อาจเกี่ยวเนื่องมาจาก การที่ผู้อ่านอาศัยอยู่ตามเขตจังหวัดต่าง ๆ ไม่ใช่เฉพาะเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครเท่านั้น และลักษณะทางอาชีพของผู้อ่านที่ต้องอาศัยการออกปฏิบัติงานตามพื้นที่ที่มุ่งพัฒนา เช่น ในเขตชนบทกันดาร ห่างไกลความเจริญ ดังนั้นจึงมีข้อจำกัดในการแสวงหาสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่มีแหล่งจำหน่ายเฉพาะเขตพื้นที่ในตัวจังหวัด นอกจากนี้หนังสือพิมพ์รายวันเท่านั้นที่มีแหล่งจำหน่ายครอบคลุมพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วถึงกว่า ผู้อ่านจึงสามารถติดตามอ่านได้บ่อยครั้งกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ตลอดจนหนังสือพิมพ์รายวันยังมีข้อได้เปรียบในแง่ที่เป็นสื่อราคาถูก สามารถรายงานข่าวได้รวดเร็วกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ๆ ซึ่งนับเป็นเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งได้

ผลการศึกษาในด้านความบ่อยครั้งในการอ่านสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ข่าวสารด้านงานพัฒนา ตรงกับผลการวิจัยของ นันทวัน ชันตะดิกลง ซึ่งพบว่ากลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้นำสตรีในชนบท อ่านนิตยสารเดือนละประมาณ 2-3 เล่ม นอกเหนือจากที่อ่านหนังสือพิมพ์เกือบทุกวัน และดูโทรทัศน์ทุกวัน ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่า ข้อมูลข่าวสารมีความสำคัญต่อการทำงานของผู้นำสตรีเหล่านี้มาก การอ่านนิตยสารพบไม่บ่อยนักในชุมชนชนบทที่ห่างไกลแหล่งจำหน่ายและสถานภาพทางเศรษฐกิจก็ไม่เอื้ออำนวยที่จะให้หาซื้อมาอ่านยกเว้นหนังสือพิมพ์ซึ่งอาจมีในที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน (นันทวัน ชันตะดิกลง, 2532 : 45)

อย่างไรก็ตาม มีข้อน่าสังเกตในด้านที่ผู้อ่านมีการอ่านสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจอื่น ๆ นอกเหนือจากจดหมายข่าวประชาทรศน์ในระดับบ่อขดรี้งปานกลางมากกว่ามีการอ่านนิตยสารรายปักษ์หรือรายเดือนในระดับบ่อขดรี้งปานกลางซึ่งอาจเป็นผลมาจาก ลักษณะการเลือกรับสื่อที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ทางด้านความต้องการ สภาพแวดล้อม เหตุผลและความจำเป็นของตนเอง ซึ่ง

Schramm (Wilbur Schramm, 1954 : 3-26) ได้พูดถึงการเลือกใช้สื่อว่า คนย่อมเลือกสื่อที่ใช้ความพยายามน้อยที่สุด (Least Effort) และได้ประโยชน์ตอบแทนดีที่สุด (Promise of Reward) ซึ่งการใช้ความพยายามน้อยที่สุดใน การรับสื่อมาจากหลายปัจจัยด้วยกัน

สำหรับสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจที่เผยแพร่ข่าวสารด้านงานพัฒนานั้น มีลักษณะพิเศษที่ได้เปรียบกว่านิตยสารรายปักษ์หรือรายเดือน คือ มีความเข้าถึงผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะได้ดีกว่า ผู้อ่านมีความสะดวกในการรับโดยส่วนใหญ่เป็นการส่งทางไปรษณีย์ถึงตัวผู้อ่านโดยตรง และที่สำคัญ คือ ผู้อ่านไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการรับสื่อ เนื่องจากหน่วยงานผู้ผลิตต่างมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูล โดยกำหนดงบประมาณในการผลิตสื่อไว้โดยเฉพาะ จึงเป็นการจัดบริการแจกจ่ายสื่อโดยไม่คิดเงินเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแม้ว่านิตยสารรายปักษ์หรือรายเดือน จะมีลักษณะพิเศษ คือ เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่เน้นความบันเทิง มีเนื้อหาหลากหลายจูงใจในการอ่านได้ดี และผู้อ่านนิตยสารก็มักจะเป็นผู้ที่ต้องการอ่านเรื่องราวหรือบทความที่เพิ่มเติมมากกว่าจากหนังสือพิมพ์ แต่หากพิจารณาถึงลักษณะทั่วไปของกลุ่มผู้อ่าน ทั้งในด้านอาชีพที่ต้องอาศัยข้อมูลทางด้านงานพัฒนาโดยเฉพาะ และในด้านระดับการศึกษาสูงที่ไม่ต้องการอ่านเรื่องราวที่หลากหลายและเน้นความบันเทิงมากกว่าความเป็นวิชาการ พบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยของศูนย์ประมวลข่าวสารอนามัยครอบครัว (อ้างใน ลักษณะ มนธาตุผลิน, 2524) ที่สำรวจความต้องการเอกสารสิ่งพิมพ์ทางด้านประชากรศาสตร์ และการวางแผนครอบครัว แล้วพบว่า ระดับการศึกษาและลักษณะงานจะเป็นปัจจัยกำหนดความต้องการเอกสารสิ่งพิมพ์แบบต่าง ๆ กัน ผู้มีระดับการศึกษาสูงจะต้องการสิ่งพิมพ์ในเชิงวิชาการ ในขณะที่ผู้มีการศึกษาต่ำต้องการเอกสารสิ่งพิมพ์ในรูปแบบที่ง่ายและไม่เป็นวิชาการนัก

นอกจากนี้ ยังมีข้อมูลที่น่าสนใจจากการศึกษาสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจที่ผู้อ่านมีการอ่านบ่อยครั้งที่สุด พบว่า ผู้อ่านมีการอ่านสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจบ่อย

ครั้งที่สูงสุด ทั้งในประเภทจดหมายข่าว วารสาร จุลสาร และนิตยสาร ซึ่งมีกำหนดระยะเวลาในการเผยแพร่แตกต่างกัน โดยพิจารณาเฉพาะสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจที่ผู้อ่านมีการอ่านบ่อยครั้งที่สูงสุด ดังนี้

1. นิตยสารทางใหม่ : จัดทำโดยโครงการส่งเสริมองค์การพัฒนาเอกชนไทย จำนวนพิมพ์ 2,600 ฉบับ กำหนดออกราย 2 เดือน
2. วารสารสังคมพัฒนา : จัดทำโดยสมาคมคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา จำนวนพิมพ์ 2,000 ฉบับ กำหนดออกราย 3 เดือน
3. วารสารล้านนา : จัดทำโดยชมรมนักพัฒนาภาคเหนือ จำนวนพิมพ์ 1,000 ฉบับ กำหนดออกราย 3 เดือน
4. วารสารเสียงชุมชน : จัดทำโดยมูลนิธิอาสาสมัครเพื่อสังคม จำนวนพิมพ์ 1,000 ฉบับ กำหนดออกรายเดือน
5. วารสารแลใต้ : จัดทำโดยคณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนพัฒนาชนบทภาคใต้ จำนวนพิมพ์ 1,000 ฉบับ กำหนดออกราย 2 เดือน
6. จดหมายข่าวสารสิทธิ์ : จัดทำโดยสมาคมสิทธิเสรีภาพของประชาชน จำนวนพิมพ์ 2,500 ฉบับ กำหนดออกรายเดือน
7. จดหมายข่าวทิศทางไท : จัดทำโดยสถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา จำนวนพิมพ์ กำหนดออกราย 3 เดือน
8. วารสารสตรีทัศน์ : จัดทำโดยมูลนิธิเพื่อนหญิง จำนวนพิมพ์ 2,000 ฉบับ กำหนดออกราย 2 เดือน
9. จดหมายข่าวแรงงานปริทัศน์ : จัดทำโดยมูลนิธิอารมภ์พงศ์เงิน จำนวนพิมพ์ 750 ฉบับ กำหนดออกรายเดือน
10. วารสารศาสนาสังคม : จัดทำโดยกลุ่มประสานงานศาสนาเพื่อสังคม จำนวนพิมพ์ - กำหนดออกราย 3 เดือน

สำหรับความบ่อยครั้งในการอ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาจากคอลัมน์ต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน ในหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ และในนิตยสารรายปักษ์หรือรายเดือน นั้น ผู้อ่านมีการอ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาจากคอลัมน์บท-

ความ บทวิจารณ์ คอลัมน์ข่าว วิเคราะห์ข่าว คอลัมน์สารคดี เกร็ดความรู้และคอลัมน์เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม จัดอยู่ในระดับบ้อยครึ่งปานกลางมากกว่าคอลัมน์อื่น ๆ ซึ่งสามารถนำกลับไปพิจารณาถึงความต้องการต่อสิ่งที่ควรปรับปรุงในจดหมายข่าวประชาทรศน์ โดยมีผู้อ่านต้องการให้เพิ่มข้อมูลจริงที่เจาะลึก เพิ่มความทันต่อเหตุการณ์และเน้นการติดตามข่าวงานพัฒนาอย่างต่อเนื่องในจดหมายข่าวประชาทรศน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้อ่านมีการอ่านข่าวสารด้านงานพัฒนาจากคอลัมน์ต่าง ๆ ในหนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ และนิตยสารรายปักษ์หรือรายเดือน โดยอ่านในระดับบ้อยครึ่งปานกลาง ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาในคอลัมน์ต่าง ๆ ก็มีการให้ความสำคัญกับงานพัฒนา และการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนมากขึ้น ตลอดจนมีการนำเสนอข้อมูลได้รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์มากกว่า ดังนั้น ผู้อ่านจึงต้องการแสวงหาข้อมูลข่าวสารในลักษณะที่ไม่ซ้ำซากกับที่ได้รับจากสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ นั่นคือ ต้องการให้รับข้อมูลจริงที่เจาะลึก แต่ในขณะเดียวกันควรเพิ่มความทันต่อเหตุการณ์ ตลอดจนควรติดตามข่าวงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง อันเป็นการใช้สื่อเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้กับหน่วยงานพัฒนา ควบคู่ไปกับเพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำงานให้กับผู้อ่านได้อย่างแท้จริง

ตอนที่ 4 การนำเสนอเนื้อหาในจดหมายข่าวประชาทรศน์ไปใช้ประโยชน์ของผู้อ่าน

จากการศึกษาการนำเสนอเนื้อหาในจดหมายข่าวประชาทรศน์ไปใช้ประโยชน์ในแต่ละด้าน พบว่า ผู้อ่านมีการนำเสนอเนื้อหาในจดหมายข่าวประชาทรศน์ไปใช้ประโยชน์ในด้านการเพิ่มพูนความรู้มากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของนันทวัน กันตะดิлок (2532 : 31) ซึ่งพบว่า กำนันผู้ใหญ่บ้านสตรีเห็นว่าจดหมายข่าวจะให้ประโยชน์ในด้านเพิ่มพูนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ได้ถึงร้อยละ 95.8 และเป็นไปตามแนวคิดของ Adams (James Q. Adams, 1977 : 162-167) ที่กล่าวว่า สื่อเฉพาะกิจเป็นสิ่งที่จัดทำขึ้นเพื่อ

สนับสนุนกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ การใช้สื่อเฉพาะกิจเป็นการให้ความรู้และข่าวสารที่เป็นเรื่องราวเฉพาะเรื่อง

การที่ผู้อ่านสามารถนำเนื้อหาไปใช้ประโยชน์ในด้านการเพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับงานพัฒนาได้ อาจเป็นผลมาจาก ผู้อ่านมีระดับการศึกษาสูง จึงสามารถนำข้อมูลเนื้อหามาใช้เป็นความรู้เพิ่มเติมได้มากกว่า ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ลักขณา มณฑาทุผลิน (2524 : 94) ที่ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสื่อเฉพาะกิจ โดยแจกเอกสารเผยแพร่เรื่องอนามัยครอบครัวแก่สตรีวัยเจริญพันธุ์ 15-45 ปี หลังจากแจกเอกสารไปแล้ว พบว่า ผู้ที่ได้รับแจกเอกสารเผยแพร่ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นกว่าผู้ไม่ได้รับแจก ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง ได้รับความรู้เพิ่มเติมขึ้น และผู้ที่มีฐานะเศรษฐกิจดี ได้รับความรู้เพิ่มขึ้นกว่าผู้มีฐานะเศรษฐกิจต่ำกว่า

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้อ่านหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ในจังหวัดราชบุรี เกี่ยวกับบทบาทของหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ที่มีต่อโครงการรณรงค์ในด้านการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรรม (วิไล แยมสาขา, 2524 : 86) ที่พบว่า หลังจากอ่านหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่แล้ว ผู้อ่านหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่ในจังหวัดราชบุรี สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดีและผู้ที่อ่านหนังสือพิมพ์สารผู้ใหญ่มาก สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ได้มากกว่าผู้ที่อ่านน้อย

สำหรับการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการทราบความคืบหน้าขององค์กรพัฒนาเอกชน กล่าวได้ว่าสอดคล้องกับความต้องการต่อเนื้อหาที่เน้นเฉพาะเรื่อง โดยผู้อ่านต้องการให้เนื้อหาในจดหมายข่าวเน้นเรื่องการทำงานขององค์กรพัฒนาเอกชนมากที่สุดและการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการทราบข่าวงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับความต้องการต่อสิ่งที่ควรปรับปรุงในจดหมายข่าว โดยที่ผู้อ่านมากกว่าครึ่งหนึ่งต้อง

การให้เน้นการติดตามข่าวงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากผลการวิจัยที่พบว่า ผู้อ่านมีการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการพัฒนาความคิดตนเอง สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ยูซอม (USOM) และกรมการพัฒนาชุมชน (1964 : 3-5) เกี่ยวกับการประเมินคุณค่าของเอกสารเผยแพร่ในเรื่องการพัฒนาชุมชน โดยศึกษาจากประชาชน 4 หมู่บ้านในจังหวัดนครพนม ซึ่งพบว่า เอกสารเผยแพร่สามารถกระตุ้นความคิดใหม่ ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และผลการวิจัยของลักขณา มณฑาตุผลิน (2524 : 94) ที่ปรากฏผลว่า กลุ่มตัวอย่างได้รับทัศนคติใหม่ ๆ ในการปฏิบัติด้านสุขภาพอนามัยด้วยเช่นกัน

นอกจากนี้ จากผลการศึกษา พบว่า ผู้อ่านมีการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการสนทนากับบุคคลอื่น และในด้านการเป็นช่องทางติดต่อกับองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งตรงกันกับที่ นันทวัน ยันตะดิolk (2532 : 46) ได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่า กลุ่มผู้นำสตรีปรารถนาให้จดหมายข่าวประชาทรศน์เป็นช่องทางการสื่อสารติดต่อระหว่างเพื่อน กำนัน ผู้ใหญ่บ้านด้วยกัน เป็นช่องทางชี้แนะแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการทำงาน ตลอดจนเป็นช่องทางในการถามตอบปัญหาต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่า จดหมายข่าวนี้จะต้องทำหน้าที่เป็นการสื่อสารแบบสองทาง ซึ่งสื่อที่มีประสิทธิภาพข้อนี้ น่าจะเป็นสื่อบุคคลมากกว่าสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งมิได้เพียงการป้อนข้อมูลกลับล่าช้า (Delayed Feedback) จดหมายข่าวนี้ได้รับความสำคัญยิ่ง เสมอเหมือนสื่อบุคคล

ผลการศึกษาดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า เป็นการให้สื่อเพื่อสนองความพึงพอใจในการรับรู้ประโยชน์ ในลักษณะการติดต่อเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับตนเอง เพื่อนฝูง สังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบการอ้างอิงกลุ่มของการใช้สื่อในเรื่องการวัดความต้องการทางด้านจิตใจ และสังคมของมนุษย์ที่ Katz and Others สร้างขึ้น (Katz and Others, 1973)

อย่างไรก็ตาม ในการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการเป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำงาน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้อ่านมีการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการเป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำงานค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ทั้งที่ปัจจัยทางประชากรในแง่อาชีพ น่าจะส่งผลให้มีการใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำงานมากกว่าในด้านอื่น ๆ และวัตถุประสงค์ในการผลิตจดหมายข่าวประชากรศาสตร์ในประการหนึ่งก็คือ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลให้กลุ่มผู้อ่านที่เป็นสื่อมวลชนนำไปอ้างอิงต่อไปได้ จึงควรพิจารณาถึงปัจจัยที่อาจส่งผลต่อการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการเป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำงานได้ เช่น ในแง่ของความต้องการต่อสิ่งที่ควรปรับปรุงในจดหมายข่าวประชากรศาสตร์พบว่า สิ่งที่ผู้อ่านต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด คือ เพิ่มข้อมูลจริงที่เจาะลึก และเพิ่มความทันต่อเหตุการณ์ เพราะจากความคิดเห็นของผู้อ่านมีความเห็นว่าข้อมูลเดิมมีการเสนอในประเด็นกว้าง ๆ ไม่เจาะเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งเกี่ยวกับงานพัฒนา และไม่ค่อยทันเหตุการณ์ จึงทำให้ผู้อ่านไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการเป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำงานได้มากนัก

สำหรับการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่าง การนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ระหว่างกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีการศึกษา พบว่า กลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีความแตกต่างกันในการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์โดยรวมทุกด้าน โดยกลุ่มอาชีพอาจารย์มีการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ทุกด้านมากกว่ากลุ่มอาชีพองค์กรพัฒนาเอกชน จะเห็นได้ว่า ข้อมูลที่พบมีความน่าสนใจ เพราะเมื่อพิจารณาถึงลักษณะของอาชีพที่จำเป็นต้องนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์น่าจะเป็นกลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีลักษณะงานเกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนา และการดำเนินงานพัฒนาต่าง ๆ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากเนื้อหาในจดหมายข่าวมาใช้ประโยชน์มากกว่า หรือกลุ่มอาชีพสื่อมวลชนที่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลมาอ้างอิงในการทำงาน หรือติดตามข้อมูลอย่างต่อเนื่องก็เช่นกัน มีการนำเนื้อหาในจดหมายข่าว

ไปใช้ประโยชน์โดยรวมทุกด้านน้อยกว่ากลุ่มอาชีพอาจารย์

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในแต่ละด้าน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มอาชีพอาจารย์มีการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการพัฒนาความคิดตนเองมากกว่ากลุ่มอาชีพพัฒนาเอกชนและกลุ่มอาชีพสื่อมวลชน กลุ่มอาชีพอาจารย์มีการนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการเพิ่มพูนความรู้มากกว่ากลุ่มอาชีพสื่อมวลชน ตลอดจน กลุ่มอาชีพอาจารย์มีการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านการเน้นย้ำความรู้เดิมเพื่อการตัดสินใจมากกว่ากลุ่มอาชีพองค์กรพัฒนาเอกชน ซึ่งลักษณะการนำเนื้อหาไปใช้ประโยชน์ทั้ง 3 ด้านดังกล่าว ไม่ใช่การนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการทำงานโดยตรง กล่าวคือ การนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการเพิ่มพูนความรู้ในด้านการเน้นย้ำความรู้เดิม และในด้านการพัฒนาความคิดตนเอง เป็นการนำไปใช้ประโยชน์ในลักษณะเป็นประโยชน์ต่อตนเองเท่านั้น ดังนั้น ที่ผู้อ่านในกลุ่มอาชีพอาจารย์มีการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวมากกว่ากลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชน และกลุ่มอาชีพสื่อมวลชนจึงอาจเป็นผลมาจาก ระดับการศึกษาของกลุ่มอาชีพอาจารย์ โดยเกือบทั้งหมดมีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี และความคิดเห็นและความต้องการในการอ่านสิ่งพิมพ์ที่มีลักษณะเชิงวิชาการ อันมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ส่วนตัวและความเคยชินกับหนังสือตำราเชิงวิชาการมาก่อน กล่าวคือ กลุ่มอาชีพอาจารย์มีความสามารถในการอ่านเนื้อหาในจดหมายข่าว และนำมาปรับใช้ทางความคิดได้มากกว่ากลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชน และกลุ่มอาชีพสื่อมวลชนจึงน่าจะส่งผลให้การนำไปใช้ประโยชน์ ในด้านการเพิ่มพูนความรู้ ในด้านการเน้นย้ำความรู้เดิม และในด้านการพัฒนาความคิดตนเองของกลุ่มอาชีพอาจารย์สูงกว่าทั้ง 2 กลุ่มอาชีพ

ในขณะเดียวกัน การนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการทำงานโดยตรง ได้แก่ การนำไปใช้ประโยชน์ในด้านการเป็นช่องทางติดต่อกับองค์กรพัฒนา

เอกชนการเป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำงาน การชี้แนะ แก้ไขปัญหาในการทำงาน การทราบความคืบหน้าขององค์กรพัฒนาเอกชน การเป็นตัวอย่างเป็นปฏิบัติจริง และการทราบข่าวงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยกลับพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในระหว่างกลุ่มอาชีพอาจารย์ กลุ่มอาชีพผู้ปฏิบัติงานในองค์กรพัฒนาเอกชน และกลุ่มอาชีพสื่อมวลชน แต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้อ่านจดหมายข่าวประชาทรทัศน์ เห็นด้วยกับที่คณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนา (ผสพ.) เปลี่ยนแปลงรูปแบบและเนื้อหาจดหมายข่าวให้แตกต่างไปจากเดิม นับได้ว่าเป็นไปในทิศทางบวกต่อนโยบายการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อเผยแพร่สารด้านงานพัฒนาที่เน้นความสำคัญในการออกแบบสื่อเพื่อเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ให้มีความน่าสนใจ น่าอ่าน และเน้นคุณภาพในการผลิตสื่อมากยิ่งขึ้น ตลอดจนการที่ผู้อ่านมีความคิดเห็นต่อรูปแบบ และเนื้อหาของจดหมายข่าวประชาทรทัศน์โดยรวม จัดอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลางนั้น ก็สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของคณะกรรมการเผยแพร่และส่งเสริมงานพัฒนาที่เน้นในการผลิตสื่อให้เหมาะสมกับผู้อ่านได้พอสมควร แต่อย่างไรก็ตาม ยังมีสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขทั้งในแง่ของ รูปแบบ เนื้อหาและการจัดเผยแพร่ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าควรปรับปรุงแก้ไขดังนี้ คือ

1.1 ประเด็นของเนื้อหาในจดหมายข่าวประชาทรทัศน์ที่ขาดความน่าสนใจ เนื่องจากผู้อ่านเห็นว่า มีการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะเดียวกันกับที่หนังสือพิมพ์ได้นำเสนอก่อนหน้านี้ เท่ากับว่า ข้อมูลที่ได้รับจากจดหมายข่าวก็ไม่แตกต่างกับข้อมูลที่ได้รับจากหนังสือพิมพ์แต่อย่างใด นับเป็นประเด็นที่คณะผู้จัดทำควรนำมาพิจารณาในการกำหนดเนื้อหาเรื่องต่าง ๆ โดยควรศึกษาถึงกระแสข่าวคราว เหตุการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่สื่อมวลชนนำเสนออย่างต่อเนื่อง เสียก่อนที่จะกำหนดเรื่องที่จะนำเสนอในจดหมายข่าวแต่ละฉบับ และ

ควรมีการวางแผนในการนำเสนอข้อมูลแต่ละเรื่อง ให้มีลักษณะแตกต่างจากข้อมูลในหนังสือพิมพ์หรือสื่ออื่น ๆ โดยเน้นเฉพาะข้อมูลจริงที่เจาะลึกเฉพาะด้านไป ทั้งนี้หากเป็นไปได้ ทางคณะผู้จัดทำควรเน้นการจัดบุคลากรลงพื้นที่ที่มีการพัฒนา เพื่อให้ได้ข่าวสารข้อมูลที่เจาะลึกทั้งจากตัวผู้ประสบปัญหาโดยตรง และจากตัวแทนรับผิดชอบในโครงการพัฒนา หรือหน่วยงานของรัฐและเอกชน ซึ่งนอกจากจะส่งผลให้เนื้อหาในจดหมายข่าวน่าสนใจยิ่งขึ้น ในแง่ที่มีข้อมูลจริง เจาะลึกเพิ่มเติมกว่าจากหนังสือพิมพ์ ยังจะส่งผลให้ข้อมูลที่นำเสนอทันต่อเหตุการณ์มากยิ่งขึ้น ตลอดจนอาจจะพบประเด็นข่าวสารข้อมูลด้านการพัฒนา ที่ยังไม่มีหนังสือพิมพ์ฉบับใดนำเสนอมาก่อนก็เป็นได้

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า สิ่งที่ผู้อ่านต้องการให้ปรับปรุงมากที่สุด ในจดหมายข่าวประชาทรศน์ นอกจากเพิ่มข้อมูลจริงที่เจาะลึกและเพิ่มความทันต่อเหตุการณ์ ผู้อ่านยังต้องการให้เน้นการติดตามข่าวงานพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพิ่มการสรุปด้านดีด้านเสียของงานพัฒนา เพิ่มข้อมูลเชิงวิชาการ ตลอดจน ลดบทความเชิงความคิดเห็น ดังนั้นจึงควรคำนึงถึงการนำเสนอเนื้อหา ด้านงานพัฒนาในจดหมายข่าวแต่ละฉบับ ให้มีความสอดคล้อง และมีลักษณะของการติดตามผลของการพัฒนาเป็นเรื่อง ๆ ไป โดยพยายามสรุปผลทั้งด้านดี และด้านเสียเกี่ยวกับการพัฒนานั้น ๆ ควบคู่กันไปด้วย ซึ่งนอกจากจะสอดคล้องกับความต้องการให้เน้น เรื่องการประเมินผลงานพัฒนา ยังสอดคล้องกับความต้องการให้ปรับปรุงในแง่การลดบทความเชิงความคิดเห็นลง เนื่องจากเป็นการนำเสนอข้อมูลทั้ง 2 ด้าน ยิ่งไปกว่านั้น หากมีการนำเสนอบทความที่มีการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้ประสบปัญหาโดยตรง ก็ควรจะมีการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของฝ่ายที่อาจมีความขัดแย้งในเชิงหลักการและความคิด หรือฝ่ายรัฐ ซึ่งส่วนใหญ่มักถูกมองว่าเป็นฝ่ายตรงข้ามกับราษฎรผู้ประสบปัญหา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้อ่านซึ่งมีการศึกษาในระดับสูง และมีความรู้ความเข้าใจในด้านการพัฒนาเป็นพื้นฐานอยู่ก่อนแล้ว สามารถพิจารณาตัดสิน แยกแยะปัญหาด้านการพัฒนาที่นำเสนอได้ด้วยตนเอง ตลอดจนการนำเสนอข่าวสารข้อมูลทั้ง 2 ด้าน ยังสามารถยกระดับการ

พัฒนาได้อีกทางหนึ่งด้วย เพราะผู้อ่านที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับพัฒนาทั้งโดยตรง และโดยอ้อม สามารถนำข้อมูลที่ได้อ่านไปปรับใช้กับการทำงานของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม อันมาจากข้อมูลจริงที่ไม่บิดเบือน หรือเอียงไปข้างใดข้างหนึ่งนั่นเอง

1.3 เนื่องจากวัตถุประสงค์ประการหนึ่งของทางคณะผู้จัดทำเอง ที่ต้องการให้เนื้อหาในจดหมายข่าว มีลักษณะเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้อ่านได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้อ่านที่มีอาชีพสื่อมวลชน ดังนั้นจึงควรคำนึงถึงวิธีการนำเสนอเนื้อหา ให้มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงวิชาการมากยิ่งขึ้น ในขณะที่เดียวกัน ควรลดการนำเสนอบทความเชิงความคิดเห็นที่ใช้สำนวนภาษาที่เน้นสีส่นและอารมณ์ เช่นเดียวกับบทความในหนังสือพิมพ์ ซึ่งผู้อ่านไม่สามารถนำไปเป็นข้อมูลอ้างอิงได้เท่าที่ควร ตลอดจน การนำเสนอเนื้อหาในเชิงวิชาการก็น่าจะสอดคล้องกับความต้องการของตัวผู้อ่านที่มีการศึกษาในระดับสูง และมีความจำเป็นในการติดตามอ่านข่าวสารการพัฒนาในลักษณะศึกษาค้นคว้าข้อมูลมากกว่าในลักษณะมุ่งเน้นความบันเทิงเป็นหลัก ซึ่งคณะผู้จัดทำควรจะปรับปรุงแก้ไขในจุดนี้ด้วย

1.4 จากการวิจัยที่พบว่า ความคิดเห็นของผู้อ่านต่อรูปแบบของจดหมายข่าวประชาสัมพันธ์โดยรวมจัดอยู่ในระดับเหมาะสมปานกลาง นอกจากปริมาณภาพประกอบเท่านั้น ที่ผู้อ่านเห็นว่ามามีปริมาณน้อย นอกจากนี้ยังมีผู้อ่านให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า ภาพประกอบยังสื่อความหมายได้ไม่ดีเท่าที่ควร และไม่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ตลอดจนยังไม่สามารถดึงดูดความสนใจได้ ดังนั้น การคัดเลือกภาพประกอบลงในจดหมายข่าว จึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และเพิ่มปริมาณภาพประกอบให้เหมาะสมกับปริมาณเนื้อเรื่อง นอกจากนี้ยังควรเน้นคำบรรยายใต้ภาพประกอบให้ชัดเจนยิ่งขึ้น อันจะช่วยในการสื่อความหมายได้ดี

1.5 ในการจัดเผยแพร่จดหมายข่าวประชาทรศน์นั้น ยังมี ปัญหาในแง่ของความล่าช้า และการเปลี่ยนที่อยู่หรือหน่วยงานของผู้อ่าน ดังนั้น เพื่อให้จดหมายข่าวเป็นสื่อที่เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านงานพัฒนาได้ อย่างเข้าถึงผู้อ่านอย่างแท้จริง จึงควรจะมีการติดต่อกับผู้อ่านให้มากยิ่งขึ้น โดยทางคณะผู้จัดทำอาจเพิ่มคอลัมน์ที่น่าเสนอบทความจากผู้อ่าน และคอลัมน์ที่ ตอบปัญหาจากผู้อ่าน ซึ่งจดหมายข่าวจะเป็นสื่อกลางช่วยให้คณะผู้จัดทำติดต่อกับ ผู้อ่านได้ใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น ตลอดจนช่วยให้ผู้อ่านแจ้งให้คณะผู้จัดทำ ทราบสถานที่ติดต่อใหม่ได้ ในกรณีที่มีผู้อ่านเปลี่ยนแปลง โยภย้ายที่อยู่หรือหน่วย งาน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเผยแพร่ได้มากยิ่งขึ้น

2. เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ผู้อ่านมีการอ่านข่าวสารด้านงาน พัฒนาในสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ จากคอลัมน์บทความบทวิจารณ์ คอลัมน์ข่าววิเคราะห์ ข่าว คอลัมน์สารคดีเกร็ดความรู้และคอลัมน์เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม จัดอยู่ใน ระดับบ่อยครั้งมากกว่าคอลัมน์อื่น ๆ ดังนั้น ควรมีการติดตามอ่าน ศึกษาประเด็น การนำเสนอข้อมูลในคอลัมน์ดังกล่าว จากหนังสือพิมพ์รายวัน หนังสือพิมพ์ราย สัปดาห์ และนิตยสารรายปักษ์หรือรายเดือน ก่อนจะกำหนดประเด็นการนำ เสนอข้อมูลในจดหมายข่าวประชาทรศน์แต่ละฉบับ ให้สอดคล้องกับกระแสข่าว คราวด้านการพัฒนาที่อยู่ในความสนใจของผู้อ่าน แต่ในขณะเดียวกัน ควรนำ เสนอเนื้อหาในลักษณะที่เป็นข้อมูลจริง เจาะลึกเฉพาะด้านที่ผู้อ่านสามารถนำไป ใช้อ้างอิงได้ ในลักษณะที่แตกต่างจากสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ได้นำเสนออยู่ก่อนแล้ว

3. จากการวิจัยพบว่า ผู้อ่านมีการนำเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ ประโยชน์ในด้านการเป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำงานค่อนข้างน้อย เมื่อเทียบกับ การนำไปใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ทั้งที่ลักษณะทางอาชีพของผู้อ่านน่าจะส่งผล ให้มีการใช้ประโยชน์ในด้านการเป็นข้อมูลอ้างอิงในการทำงานมากกว่าในด้าน อื่น ๆ และวัตถุประสงค์สำคัญประการหนึ่งในการผลิตจดหมายข่าวประชาทรศน์ ก็คือ เพื่อให้ผู้อ่านที่เป็นสื่อมวลชนนำไปอ้างอิงในการเขียนข่าว หรือบทความ

ต่าง ๆ ต่อไปได้ ดังนั้น คณะผู้จัดทำจึงควรปรับปรุงการนำเสนอเนื้อหาให้ผู้อ่านสามารถนำไปอ้างอิงในการทำงานได้ โดยที่เนื้อหาในลักษณะที่เคยนำเสนออาจไม่ตรงกับความต้องการและการนำไปใช้ประโยชน์ได้ของกลุ่มผู้อ่านที่เป็นสื่อมวลชน ซึ่งข้อมูลที่จะนำไปอ้างอิงในการเขียนข่าวหรือบทความนั้นน่าจะต้องเป็นข้อมูลเชิงวิชาการ ที่เจาะลึกและให้รายละเอียดมากพอสมควร ตลอดจนเน้นการนำเสนอข้อมูลด้านการพัฒนาที่ผู้คนให้ความสนใจกันอยู่ในช่วงนั้น ๆ

4. เนื่องจากกลุ่มผู้อ่านอาชีพอาจารย์ มีการนำเสนอเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์โดยรวมทุกด้านมากกว่ากลุ่มอาชีพองค์กรพัฒนาเอกชน ทั้ง ๆ ที่ลักษณะอาชีพของกลุ่มอาชีพองค์กรพัฒนาเอกชนเกี่ยวข้องโดยตรงกับงานพัฒนาหรือแม้แต่กลุ่มอาชีพสื่อมวลชนที่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลมาอ้างอิงในการทำงานหรือต้องติดตามข้อมูลข่าวสารเป็นประจำ ก็มีการนำเสนอเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์โดยรวมทุกด้านน้อยกว่า กลุ่มอาชีพอาจารย์ ดังนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่คณะผู้จัดทำต้องพยายามนำเสนอเนื้อหาในลักษณะที่สนองตอบความต้องการและการนำไปใช้ประโยชน์ของกลุ่มอาชีพสื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชนด้วย ในขณะเดียวกันก็จำเป็นต้องพิจารณาถึงปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อการนำเสนอเนื้อหาในจดหมายข่าวไปใช้ประโยชน์ด้วย เช่น ข้อจำกัดด้านระยะเวลาในการเผยแพร่ซึ่งทำให้ข้อมูลขาดความทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ การขาดข้อมูลจริงที่เจาะลึกต่อการพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอันเป็นผลมาจากการขาดบุคลากรที่จะติดตามข่าวจากพื้นที่จริง ฯลฯ

5. จากข้อจำกัดในด้านงบประมาณ บุคลากรในการติดตามแสวงหาข่าวสารข้อมูลจากพื้นที่จริง ดังนั้น จึงควรมีการติดต่อประสานงานหรือขอความร่วมมือจากองค์กรพัฒนาเอกชนอื่น ๆ ที่มีการจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านงานพัฒนาในลักษณะเดียวกัน ซึ่งอาจเป็นในลักษณะของการใช้บุคลากรในการติดตามข่าวสารข้อมูลในพื้นที่จริง โดยกลุ่มเดียวกัน หรืออาจเป็นในลักษณะของการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลกันเกี่ยวกับ

งานพัฒนาในด้านต่าง ๆ ก็เป็นไปได้ ทั้งนี้จะสามารถยกระดับการใช้สื่อเพื่อเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้านงานพัฒนาของกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนให้มีมาตรฐาน และเป็นประโยชน์ต่องานพัฒนามากขึ้นอีกระดับหนึ่ง

6. เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาขององค์กรพัฒนาเอกชนได้เป็นที่ ยอมรับ และได้รับการสนับสนุนในระดับกว้างยิ่งขึ้นกว่านี้ ควรมีการพิจารณาหา แนวทางที่เหมาะสมในการขยายขอบข่ายการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ข้อมูลด้านงานพัฒนาให้ เข้าถึงหน่วยงานรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบต่อนโยบายการพัฒนา ประเทศในด้านต่าง ๆ และหน่วยงานธุรกิจเอกชน ที่มีความเกี่ยวข้องกับการ พัฒนา ทั้งในทางตรงและทางอ้อม เช่น บริษัทผู้รับเหมาก่อสร้าง เชื้อน บริษัทสัมปทานป่าไม้ บริษัทจัดสรรที่ดินตามจังหวัดต่าง ๆ ตลอดจน บริษัทที่มี นโยบายสนับสนุนโครงการพัฒนาต่าง ๆ โดยอาจทำการจัดส่งจดหมายข่าวเพื่อ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลด้านงานพัฒนาให้กับผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบ โดยตรงในหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนดังกล่าว ซึ่งนอกจากจะเป็น การขยายกลุ่มผู้อ่าน ขยายขอบข่ายการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข่าวสารด้าน งานพัฒนา ยังจะเป็นการใช้จดหมายข่าวเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนทรรศนะ และความคิดเห็นของฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในวงกว้างยิ่งขึ้น ซึ่ง ข่าวสารข้อมูลที่ได้ก็ย่อมมีความน่าเชื่อถือและมาตรฐานในการนำไปใช้อ้างอิงใน โอกาสต่อไปได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะจดหมายข่าวประชา- ทรรศน์ซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทเดียวเท่านั้น ซึ่งทางคณะกรรมการเผยแพร่และ ส่งเสริมงานพัฒนายังได้จัดทำสื่อสิ่งพิมพ์เฉพาะกิจประเภทอื่น ๆ อีก จึงควร ศึกษาในลักษณะเดียวกันนี้ หรืออาจศึกษาในเชิงเปรียบเทียบประสิทธิผลของสื่อ สิ่งพิมพ์เฉพาะกิจประเภทต่าง ๆ ให้ละเอียดยิ่งขึ้น เพื่อนำมาเป็นแนวทางใน

การพิจารณาจัดทำและปรับปรุงคุณภาพของสื่อให้สอดคล้องกับความคิดเห็น และความต้องการ ตลอดจนการนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมที่สุด

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยต่าง ๆ ที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับหรือมีความสัมพันธ์กับความต้องการและการนำไปใช้ประโยชน์เพิ่มเติม เช่น ปัจจัยทางประชากรในด้าน เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และพฤติกรรมการเปิดรับสื่อโดยทั่วไป เพื่อจะได้ทราบว่ามีความแปรหรือปัจจัยอะไรที่เกี่ยวข้องบ้าง ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางแก้ไขปรับปรุงให้จดหมายข่าวประชากรรศรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ควรมีการวิเคราะห์เนื้อหาในการเผยแพร่ข่าวสารผ่านสื่อต่างๆ อย่างละเอียด ประกอบการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของผู้อ่านด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย